

Культурний фронт України
(оперативна інформація за інтернет-ресурсами)

11.11.2025

Зміст:

(Натисніть на заголовок для переходу на текст)

Загальні питання

[ЮНЕСКО визнало важливими дві українські дати. – Альбіна Трубенкова](#)

[В Україні пропонують створити «Культурний пакунок» у межах зимової підтримки. – Дар'я Лобанок](#)

[Як міжнародні фонди підтримують культуру в Україні в умовах повномасштабної війни. – Марія Кабацій](#)

[Євген Нищук про нові категорії, критерії оцінювання та майбутнє Шевченківської премії. – Поліна Горлач](#)

[Музей у Пирогові захищено від хаотичної забудови – Офіс Генпрокурора. – Дар'я Лобанок](#)

Вшанування пам'яті

[Як долучатися до хвилини мовчання? Покроковий гайд. – Дарина Карапетян](#)

Фестивалі

[Фестиваль «Земля поетів» відбувся з аншлагами. – Наталка Горішня](#)

[Знакові поети та митці про фестиваль «Земля поетів» у Львові](#)

[Земля поетів у світлинах гостей та учасників: яким був поетичний фест у Львові. – Андріана Стахів](#)

Театр

[Чинні військовослужбовиці Нацгвардії та ЗСУ зіграють виставу «Посестри» у Києві. – Катерина Кадакова](#)

[«Дикий театр» виклав у вільний доступ курс для ветеранів із основ світла, відео та звуку. – Микита Кишиневський](#)

Музика

[Розпочалося глядацьке голосування премії Megogo Music Awards 2025. – Закревська Оля](#)

Візуальні мистецтва

[Українська художниця отримала нагороду XV Флорентійської бієнале 2025. – Мар'я Гриневич](#)

[Українець передасть Папі Римському картину як символ нескореності нашої](#)

[країни. – Микита Кишиневський](#)

[У Харкові вперше презентують роботи художника Нікити Тітова. – Олексій Содома](#)

[Львівська галерея ZAG покаже виставку «ХЕРСОН: НЕ/вкрадене» до третьої річниці визволення міста. – Ксенія Білаш](#)

[«Давид»: авангардний красень чи чудовисько з брухту. – Катерина Сліпченко](#)

[Оголошено опенкол для українських фотографів-документалістів. – Олексій Содома](#)

Кіномистецтво. Кінопрокат

[Як «бітломани» національними легендами стали. Рецензія на документальний фільм «Океан Ельзи. Спостереження шторму». – Кромф Ігор](#)

[ОКЕАН ЕЛЬЗИ: Спостереження шторму – історія гурту та огляд на фільм | ОГЛЯД. – Юлія Ткачук](#)

Література. Книговидання

[2 українські книжки у фіналі Міжнародної книжкової премії Вітольда Пілецького](#)

[Премія Читомо-2025: відомі номінанти, що пройшли технічний відбір](#)

[Останній азовець, який 200 км виходив із оточення, презентує книгу зі спогадами. – Дарина Рубан](#)

[Вийшла книга Едуарда Зуба «Харків, Хрести, Хмарочоси». – Олексій Содома](#)

Музейна справа

[9 думок менеджерки подій The Ukrainians Media Вікторії Осадчої. – Ольга Спіріна](#)

[Виставка про Василя Стуса в Мистецькому арсеналі. – Ольга Дуденко](#)

[Тяглість від Стуса і до сучасників: якою буде нова виставка у Мистецькому арсеналі. – Анастасія Курінська](#)

[У Львові стартували археологічні розкопки на території колишнього концтабору для військовополонених – «Шталаг 328». – Ярина Коваль](#)

Охорона культурної спадщини

[Культура під обстрілом. Як зупинити багатовікове нищення й грабунок української спадщини. – Микола Княжицький](#)

[До річниці визволення Херсона ГУР опублікувало інформацію про тисячу картин, які окупанти викрали з міста. – Наталка Лотоцька](#)

[Реставратори відновили 27 експонатів з музею Сковороди, який знищили](#)

[росіяни. – Євгенія Рубан](#)

[Українські десантники допомогли евакуювати половецьких баб \(ФОТО\). – Микита Кишиневський](#)

Бібліотечна справа. Читання

[На Кіровоградщині відкрили літературний хаб «Таїна тексту»](#)

[«Книгарня „Є”» відкрила третій простір у Вінниці](#)

Циркове мистецтво

[У Львів повертається грандіозне циркове шоу – «Арена епатажу». – Ольга Максим'як](#)

Підтримка України у світі

[Чеське медіа створило обкладинку журналу із QR-кодів на українські збори. – Дарина Рубан](#)

[Композитор з Нової Зеландії присвятив свою нову симфонію Україні. – Микита Кишиневський](#)

[Окупований Крим: які «нормальні українські пісні» можна слухати, а які – небезпечно? – Вікторія Веселова](#)

Загальні питання

ЮНЕСКО визнало важливими дві українські дати. – Альбіна Трубенкова

Як повідомила голова Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення О. Герасим'юк за підсумками 43-ї сесії Генеральної конференції ЮНЕСКО, у Календарі ювілеїв ЮНЕСКО з'являться важливі сторінки української культури, які є частиною світової цивілізації. Було ухвалено рішення включити на 2026–2027 роки дві значущі українські дати – 100-річчя створення Національного історико-культурного заповідника «Києво-Печерська лавра» та 150-річчя від дня народження композитора М. Леонтовича, автора всесвітньо відомого «Щедрика». Також Герасим'юк розповіла, що на 43-й сесії конференції ЮНЕСКО Москва зазнала масштабного фіаско – із чотирьох кандидатів росія, що була представлена у виконавчій раді від моменту створення організації, здобула найменшу кількість голосів і вибула, а Україна здобула впевнену перемогу. Україна отримала 137 голосів, Румунія – 135, Молдова – 133, рф – 93. Докладніше:

<https://socportal.info/ua/news/iunesko-viznalo-vazhlivimi-dvi-ukrainski-dati/>

В Україні пропонують створити «Культурний пакунок» у межах зимової підтримки. – Дар'я Лобанок

Українська видавнича асоціація пропонує спрямувати частину державних коштів на культурний продукт: книжки, театри, музеї, кіно тощо, повідомила Ю. Орлова, гендиректорка та співвласниця видавництва Vivat. За її словами, практика «ваучерів культури» популярна в Європі, зокрема в Італії, Іспанії, Франції та Німеччині. У такий спосіб ці країни підтримують зацікавленість культурою у молоді, яка ще не заробляє і не може дозволити витрачати кошти на культурні продукти. Орлова нагадала, що зимову «Підтримку на книжки» витратили 75 тисяч українців на початку цього року. Хоча це 0,5% від усіх 14,4 мільйонів українців, які скористалися цими коштами, але ця кількість людей створює «помітну підтримку для культурної індустрії». Докладніше:

<https://life.pravda.com.ua/culture/v-ukrajini-proponuyut-stvoriti-kulturniy-pakunok-u-mezhah-zimovoji-pidtrimki-311389/>

Як міжнародні фонди підтримують культуру в Україні в умовах повномасштабної війни. – Марія Кабацій

В останні роки, коли першочерговими для українського бюджету є витрати на оборону (на підтримку культури у 2025 році було закладено 10,5 млрд гривень, у наступному цю цифру хочуть збільшити до 15,8 млрд), на міжнародні інституції та фонди, що підтримують українські культурні проекти, інституції, митців, лягає посилене навантаження. Авторка аналізує, як після початку великої війни працюють найбільші з цих інституцій, з якими складнощами стикаються, з ким співпрацюють та кому допомагають найчастіше. Докладніше:

<https://suspilne.media/culture/1160930-ak-miznarodni-fondi-pidtrimuut-kulturu-v-ukraini-v-umovah-povnomasstabnoi-vijni/>

Євген Нищук про нові категорії, критерії оцінювання та майбутнє Шевченківської премії. – Поліна Горлач

Цьогоріч на Шевченківську премію подано 118 мистецьких творів у 13 номінаціях. За словами голови комітету Є. Нищука, така кількість номінацій безпрецедентна в історії премії, а також відповідає сучасному культурному ландшафту України, а велика кількість заявок свідчить про довіру до премії та повагу до її авторитету. У кожній із номінацій спостерігається серйозна конкуренція, і вже зараз можна говорити про високу якість представлених робіт, які змагатимуться за відзнаку. Нищук підкреслив, що тематично більшість заявок цього року об'єднує мотив спротиву, стійкості та війни. Це, за його словами, природно зумовлено сучасними подіями й особливо виразно у тих жанрах, які фіксують історичні та документальні свідчення. Саме тому у списку з'явилася окрема номінація «Фотомистецтво», адже фотографії нині фіксують хроніку нашої боротьби. Традиційно найбільше заявок цього року надійшло в категоріях «Поезія» та «Проза», де очікується серйозна конкуренція. Серед нових номінацій найбільше подань у категорії «Кураторство», і це, на думку Нищука, підтвердило правильність кроку до розширення премії. Голова комітету пояснив, що до 3 листопада тривало приймання заявок, після чого відбір перейшов до експертних груп, які працюють у межах своїх номінацій. Вони мають час приблизно до 12 грудня, щоб опрацювати матеріали, після чого відбудеться перше засідання комітету, на якому буде представлено загальну картину претендентів і тем. Коментуючи появу нових номінацій, Нищук нагадав, що ще з початку роботи оновленого Шевченківського комітету виникала потреба розмежовувати напрями, щоб належно відзначати різні види мистецтва. Наприклад, у літературному блоці часто траплялися ситуації, коли на перемогу одночасно претендували і сильний прозовий твір, і поетичний – тому виділили дві окремі категорії, щоб обидва могли бути відзначені. За схожою логікою в галузі музичного мистецтва відтепер окремо відзначатимуть авторів і виконавців. Це ж стосувалося і категорії «Візуальне мистецтво». Торік вперше було додано окрему номінацію для декоративно-прикладного мистецтва – і це, за словами Нищука, отримало позитивний відгук спільноти та залучило ширше коло митців. Нововведенням цьогоріч стало і введення номінації для кураторів – після численних звернень від кураторів виставок та культурних проєктів, які мали великий резонанс. Нищук зазначив, що відповідне положення було погоджене з президентом, і комітет уже бачить, що інтерес до цієї категорії дуже високий. Ще одна нова категорія – «Дизайн», у межах якої розглядають як графіку, так і просторовий дизайн пам'яті чи сучасні візуальні форми осмислення досвіду війни. За словами голови комітету, це важливо, щоб Шевченківська премія залишалася актуальною й відповідала культурним процесам сьогодення. Щодо майбутнього премії, Нищук підкреслив, що нинішній рік стане певним тестом для нових напрямів, зокрема для «Дизайну». У межах цієї категорії комітет поки не звужував критерії – приймали всі проєкти, аби наступного року можна було визначити конкретні піднапрями та зробити акцент на тих видах дизайну, які

потребують особливої уваги. Тож кожен рік може бути присвячено найкращим роботам у певних сферах, що дозволить гнучко реагувати на зміни в культурному ландшафті. Докладніше:

<https://suspilne.media/culture/1160952-evgen-nisuk-pro-novi-kategorii-kriterii-ocinuvanna-ta-majbutne-sevcenkivskoi-premii/>

Музей у Пирогові захищено від хаотичної забудови – Офіс Генпрокурора. – Дар'я Лобанок

Наказом Міністерства культури України № 849 від 12 жовтня 2025 року визначено межі і правила використання територій та зон охорони пам'яток у Національному музеї народної архітектури та побуту України, повідомляє Офіс Генерального прокурора. Тобто тепер прилеглі території навколо Пирогова захищено від хаотичної забудови, яка могла б порушити гармонію природного ландшафту, зашкодити музейній експозиції або зруйнувати дерев'яні архітектурні пам'ятки XVI–XX століть. Докладніше:

<https://life.pravda.com.ua/culture/muzey-u-pirogovi-zahishcheno-vid-haotichnoji-zabudovi-ofis-genprokurora-311385/>

Вшанування пам'яті

Як долучатися до хвилини мовчання? Покроковий гайд. – Дарина Карапетян

За допомоги М. Васильєвої, голови відділу комунікацій ГО «Вшануй», складено короткий посібник, як можна долучитися до хвилини вшанування пам'яті загиблих. Докладніше:

<https://lyuk.media/behind-city/guide-memorialization/>

Фестивалі

Фестиваль «Земля поетів» відбувся з аншлагами. – Наталка Горішня

П'ять тисяч людей відвідали найбільший поетичний фестиваль в Україні «Земля поетів» протягом двох днів. На благодійних аукціонах було зібрано понад 400 тисяч гривень на потреби 2 корпусу Національної гвардії України «Хартія», у лавах якого служать поети-учасники фестивалю С. Жадан і Ю. «Тайра» Паєвська. Сотні віршів на чотирьох сценах від десятків найвідоміших українських поетів та поеток, інтелектуальні бесіди про літературу, культуру, минуле та майбутнє України, музично-поетичні перформанси, театральні постановки, концерти, – загалом на території !FESTrepublic у Львові проведено понад 50 подій, у яких взяли участь близько 200 поетів, музикантів, акторів, режисерів, філософів, блогерів, лідерів думок. Приїхали на фестиваль до Львова й іноземні поети та митці: з Польщі, Литви, США, Хорватії, Словенії. Докладніше:

https://zaxid.net/festival_zemlya_poetivvidbuvsya_z_anshlagami_n1623343

Знакові поети та митці про фестиваль «Земля поетів» у Львові

М. Савка, С. Жадан, Р. Зюбіна та інші діляться враженнями від мистецької події. Докладніше:

<https://zahid.espreso.tv/novyny-lviv-znakovi-poeti-ta-mittsi-pro-festival-zemlya-poetiv-u-lvovi>

Земля поетів у світлинах гостей та учасників: яким був поетичний фест у Львові. – Андріана Стахів

Докладніше:

<https://zahid.espreso.tv/kultura-zemlya-poetiv-u-svitlinakh-gostey-ta-uchasnikiv-yakim-buv-poetichniy-fest-u-lvovi>

Театр

Чинні військовослужбовці Нацгвардії та ЗСУ зіграють виставу «Посестри» у Києві. – Катерина Кадакова

У Києві (у «Try Teatry Хаб») 22 листопада покажуть виставу «Посестри» від «Театру Воєнних Дій» – акторками стали чинні військовослужбовці Національної гвардії та Збройних сил України. Це документальна трагікомедія про жінок-військових, яка крізь автобіографічні історії відкриває глядачеві світ тих, хто пройшов війну і повернувся. Героїні вистави – «привиди війни» – розповідають про пригоди на фронті та після нього, дитячі спогади, втрати, собаку Байкала, курку з характером і план власного ідеального похорону, змішуючи гумор із трагедією. Авторка текстів – снайперка ССО Ю. Воборнікова-Головка, чиї історії стали основою драматургії. Режисерська постановка та хореографія – С. Макарук. Докладніше:

<https://divoche.media/2025/11/10/chynni-viyskovosluzhbovytsi-natshvardii-ta-zsu-zihraiut-vystavu-posedstry-u-kyievi/>

«Дикий театр» виклав у вільний доступ курс для ветеранів із основ світла, відео та звуку. – Микита Кишиневський

«Дикий театр» завершив пілотний курс «Школа світла» для ветеранів, військових та їхніх родин – тепер усі навчальні матеріали стали доступні онлайн. Проєкт навчає професій у залаштунках театру, де часто бракує фахівців. Протягом двох місяців ветеранки, ветерани, чинні військові та їхні родини проходили безкоштовне навчання в межах проєкту «Школа світла». Учасники опановували три напрямки: художник зі світла, звукорежисура та відеографія. Навчання поєднувало лекції, практику, перегляди вистав і можливість працювати з професіоналами театру. Викладали фахівці з театрів Франка, Заньковецької, «Золотих воріт» та інших. Координаторка проєкту Я. Кравченко наголосила, що театр уже давно потребує технічних фахівців, а війна лише загострила цю нестачу. Ідея школи виникла ще торік, але втілити її вдалося після конкурсу УКФ. Докладніше:

<https://shotam.info/dykyi-teatr-vidkryv-bezplatnyy-dostup-do-navchannia-dlia-veteraniv-ta-viyskovykh/>

Музика

Розпочалося глядацьке голосування премії Megogo Music Awards 2025. – Закревська Оля

Стартує четвертий сезон Megogo Music Awards – музичної премії від сервісу Megogo. І другий рік поспіль голосувати за переможців можна донатами на Сили оборони України. Усі зібрані кошти буде передано на ініціативу «Евакуація. Реабілітація. Повернення у стрій» – актуальний збір для медичної служби «Азов», спрямований на прискорення евакуації, забезпечення стабілізаційних пунктів та підтримку реабілітації поранених бійців до повернення у стрій. Цьогоріч у довгому списку премії 190 релізів і понад 130 артистів та гуртів. Короткий список основних номінацій уже відомий, а от на спеціальну номінацію – «Музика вільної країни» – до 13 листопада виконавці можуть подати пісню, випущену українською мовою в період із 1 жовтня 2024-го до 1 жовтня 2025 року. Крім основних категорій, організатори передбачили ще дві спеціальні нагороди: «Вибір редакції» та «Музика, конвертована в допомогу» – нагорода для артиста, який збере найбільшу суму донатів. Опубліковано повний список номінантів Megogo Music Awards 2025. Докладніше:

<https://liroom.com.ua/news/golosuvannya-megogo-music-awards-2025/>

Візуальні мистецтва

Українська художниця отримала нагороду XV Флорентійської бієнале 2025. – Мар'я Гриневич

XV Флорентійська бієнале сучасного мистецтва та дизайну відбулася 18–26 жовтня в історичній фортеці Фортецца да Бассо. Головною темою ювілейної виставки стала «The Sublime Essence of Light and Darkness. Concepts of Dualism and Unity in Contemporary Art and Design» («Піднесена сутність світла і темряви. Концепції дуалізму та єдності в сучасному мистецтві та дизайні»). На відміну від суворо кураторських бієнале (як, наприклад, у Венеції), флорентійська виставка має демократичний характер відкритої участі: майстри різних жанрів і напрямів подають заявки та експонують свої твори, змагаючись за призи журі. Експозиція охоплювала живопис, скульптуру, графіку, фотографію, цифрове та мультимедійне мистецтво, інсталяції, а також артдизайн і прикладні форми – від авторського предметного дизайну до моди. Крім основної виставки, програма включала спеціальні проєкти, конкурсні та позаконкурсні секції, а також велику паралельну програму подій – від творчих зустрічей до перформансів. Від України брали участь: Анастасія Новицька, Дарія Кондрацька, Сана Шоу, Оксана Міланич. Особливе визнання на Florence Biennale 2025 отримала Олена Гриневич: її серію «Golden Skin» було відзначено п'ятим призом (Fifth Prize, премія «Lorenzo il Magnifico»). Докладніше:

<https://socportal.info/ua/news/ukrainska-khudozhnitcyja-otrimala-nagorodu-xv-florentiiskoi-bienale-2025/>

Українець передасть Папі Римському картину як символ нескореності нашої країни. – Микита Кишиневський

У Києві презентовано картину «Молитва» художника І. Волошина. Полотно, що зображає українського воїна на тлі зруйнованого храму, передадуть Папі Римському як знак віри та стійкості українського народу, розповіли в Римсько-католицькій парафії святого Миколая в Києві. За словами Волошина, це образ Києва, України та костелу святого Миколая – пошкоджених, але нескорених. На події були присутні дипломати, духовенство, митці та парафіяни. Докладніше:

<https://shotam.info/avtochernetka/>

У Харкові вперше презентують роботи художника Нікити Тітова. – Олексій Содома

У Харківській муніципальній галереї від 14 листопада по 13 грудня буде представлено роботи художника Н. Тітова. Митець навчався у Харкові, але виставка «Інтро» буде першою презентацією його графічних робіт у місті. Докладніше:

<https://lyuk.media/news/intro-in-artpidval/>

Львівська галерея ZAG покаже виставку «ХЕРСОН: НЕ/вкрадене» до третьої річниці визволення міста. – Ксенія Білаш

11 листопада львівська галерея ZAG (Zenyk Art Gallery) відкриває виставку «ХЕРСОН: НЕ/вкрадене. Штудії та омажі», присвячену третій річниці визволення Херсона від російських окупантів. Експозиція об'єднає роботи художників з усієї України, серед них: М. Вайсберг, О. Животков, В. Шерешевський, П. Кузнецова, І. Божко, О. Манн, Д. Недолуженко, В. Семків та ін. Проєкт задуманий як підтримка Херсонського художнього музею, який пограбували російські окупанти: з 31 жовтня по 4 листопада 2022 року вони вивезли понад 11 тисяч найцінніших експонатів. Митці створили роботи, присвячені творам, викраденим з музею. Зокрема, художник О. Манн зробив омаж на картину Д. Бурлюка, а скульптор В. Семків – на картину М. Жука. Докладніше:

https://lb.ua/culture/2025/11/10/706095_lvivska_galereya_zag_pokazhe.html

«Давид»: авангардний красень чи чудовисько з брухту. – Катерина Сліпченко

Львівський тиждень скульптури, що триває понад місяць, добігає до завершення. Він запам'ятається цікавими виставковими проєктами (частина з яких триває) та, що вже стало традицією, гучними скандалами. Цього разу в епіцентрі опинилася робота німецького скульптора Георга Вольфа «Давид». Спочатку її було встановлено на площі перед Львівським театром ляльок, проте активне обговорення твору почалося тоді, коли його перемістили на проспект Шевченка. Докладніше:

https://zaxid.net/david_avangardniy_krasen_chi_chudovisko_z_bruhtu_n1623325

Оголошено опенкол для українських фотографів-документалістів. –

Олексій Содома

Українська організація професійних фотографів (UAPP) розпочала прийом заявок на отримання мікрогрантової допомоги для українських фотографів-документалістів. Учасники опенколу мають фіксувати події сучасної України в умовах війни. Докладніше про умови участі:

<https://lyuk.media/news/opencall-for-ukranian-photographers/>

Кіномистецтво. Кінопрокат

Як «бітломани» національними легендами стали. Рецензія на документальний фільм «Океан Ельзи. Спостереження шторму». – Кромф Ігор

Від 6 листопада у всеукраїнському прокаті новий документальний фільм студії Knife! Films «Океан Ельзи. Спостереження шторму», створений до 30-річчя культового українського гурту. Автор розповідає, якою вийшла стрічка про три десятиріччя України та «Океану Ельзи». Докладніше:

<https://liroom.com.ua/films/ocean-elzy-sposterezhennia-shtormu-review/>

ОКЕАН ЕЛЬЗИ: Спостереження шторму – історія гурту та огляд на фільм | ОГЛЯД. – Юлія Ткачук

Докладніше:

<https://suspilne.media/culture/1160640-ocean-elzy-sposterezenna-stormu-istoria-gurtu-ta-oglad-na-film-oglad/>

Література. Книговидавання

2 українські книжки у фіналі Міжнародної книжкової премії Вітольда Пілецького

Премія відзначає найкращі книжки про досвід країн Центральної та Східної Європи у протистоянні тоталітаризмам ХХ століття. У 2025 році з 60 поданих видань до короткого списку увійшло 12 книжок у трьох категоріях – академічна історична праця, історичний репортаж і спеціальна відзнака. В останній, зокрема, номіновано українців М. Еріставі («російський колоніалізм 101. Як окупувати сусіда й уникнути покарання. Ілюстрований посібник») і С. Плохія («росія – Україна. Найбільше протистояння ХХІ століття»). Імена переможців буде оголошено під час урочистої церемонії у грудні. Докладніше:

<https://chytomo.com/2-ukrainski-knyzhky-u-finali-mizhnarodnoi-knyzhkovoї-premii-vitolda-piletskoho/>

Премія Читомо-2025: відомі номінанти, що пройшли технічний відбір

Премія Читомо-2025 за видатні досягнення у книговидавничій справі оприлюднила перелік організацій і культурних дієвців, які пройшли технічний відбір. Докладніше:

<https://chytomo.com/premiia-chytomo-2025-vidomi-nominanty-shcho-projshly-tekhnichnyj-vidbir/>

Останній азовець, який 200 км виходив із оточення, презентує книгу зі спогадами. – Дарина Рубан

Азовець та Герой України О. Іванцов із позивним «Схід» представить свою книгу зі спогадами «Флешбек: Маріуполь». Видання з підписом автора презентують 15 листопада в Києві. Він був єдиним захисником, який зміг вийти із захопленої ворогом Азовсталі у Маріуполі. Іванцов зумів сховатися на території заводу, а потім пройшов 200 кілометрів, аби вийти з окупації. Докладніше:

<https://shotam.info/ostanniy-azovets-iakyy-200-km-vykhodyv-iz-otochennia-prezentuie-knyhu-zi-spohadamy/>

Вийшла книга Едуарда Зуба «Харків, Хрести, Хмарочоси». – Олексій Содома

Вийшла книга «Харків, Хрести, Хмарочоси» авторства харківського історика і військовослужбовця Е. Зуба, підготовлена на замовлення Українського інституту національної пам'яті. Працю присвячено життю мешканців Харкова у перші 3 десятиліття ХХ сторіччя. У книзі зібрано 45 текстів з історій тогочасних харків'ян. Кожен розділ книги присвячено окремому явищу, так розділ «Харків» присвячено життю міста у 20–30-х роках, розділ «Хрести» – знищенню української церкви більшовиками, а «Хмарочоси» – репресивному апарату в Харкові. Видання проілюстроване архівними світлинами, що робить його цінною збіркою унікальних кадрів. Докладніше:

<https://lyuk.media/news/kharkiv-crosses-skyscrapers/>

Музейна справа

9 думок менеджерки подій The Ukrainians Media Вікторії Осадчої. – Ольга Спіріна

The Ukrainians Media – одне з найбільших незалежних медіа України, що розповідає історії про людей, «які надихають, змінюють і не дають зневіритися». Від часу свого заснування воно перетворилося на велику медіаспільноту, що об'єднує журнал Reporters, Книжковий клуб, видавництво The Ukrainians Publishing, продакшн The Ukrainians Production і сторітелінгову студію The Ukrainians StoryStudio. До 16 листопада в Українському домі можна відвідати виставковий цикл «Подорож», де The Ukrainians Publishing презентує проєкт «Маршрут місцями пам'яті». В. Осадча, менеджерка подій The Ukrainians Media, розповідає про експозицію та книжку «Контурні карти пам'яті», на основі якої її побудовано. Йдеться про «шлях створення проєкту, про пам'ять як живу тканину досвіду та про те, як особисті історії можуть перетворюватися на спільні: ставати частиною великої мапи сьогодення». Докладніше:

<https://sensormedia.com.ua/books/9-dumok-menedzherky-podij-the-ukrainians-media-viktoriyi-osadchoyi/>

Виставка про Василя Стуса в Мистецькому арсеналі. – Ольга Дуденко

13 листопада в Мистецькому арсеналі відкриють виставку «Василь Стус. Поки ми тут, усе буде гаразд», що триватиме до 8 лютого. Кураторка О.

Мельник розповідає про те, з чого починалася ідея виставки, що на ній буде представлено та яку роль у проєкті відіграє сучасність. Докладніше:

<https://sensormedia.com.ua/books/vystavka-pro-vasylya-stusa-v-mysteczkomu-arsenali/>

Тяглість від Стуса і до сучасників: якою буде нова виставка у Мистецькому арсеналі. – Анастасія Курінська

Кураторка О. Мельник розповідає, чого варто очікувати від проєкту. Докладніше:

<https://suspilne.media/culture/1161208-taglist-vid-stusa-i-do-sucasnikiv-akou-bude-nova-vistavka-u-misteczkomu-arsenali/>

У Львові стартували археологічні розкопки на території колишнього концтабору для військовополонених – «Шталаг 328». – Ярина Коваль

Під час Другої світової війни нацисти утримували тут радянських, французьких, бельгійських та італійських військовополонених. За оцінками істориків, у таборі загинули від 50 до 140 тисяч людей. Як стверджують археологи, за часів Незалежності комплексних досліджень Цитаделі не проводили, а територію згодом частково забудували. Тепер археологи вперше проведуть пошук ймовірних поховань, щоб встановити місця масових розстрілів і відновити історичну справедливість. Усі знайдені артефакти передадуть до фондів Львівського історичного музею. Роботи фінансують благодійники, міський бюджет не залучатимуть. Після досліджень на місці колишнього концтабору планують встановити пам'ятний знак загиблим. Докладніше:

<https://zahid.espreso.tv/novyny-lviv-u-lvovi-startuvali-arkheologichni-rozkopki-na-teritorii-kolishnogo-kontstaboru-dlya-viyskovopolonenikh-shtalag-328>

Охорона культурної спадщини

Культура під обстрілом. Як зупинити багатовікове нищення й грабунок української спадщини. – Микола Княжицький

«Маріупольський драмтеатр, музей Архипа Куїнджі, музей Сковороди, Музей гетьманства в Києві – лише кілька назв із довгого переліку зруйнованих, розграбованих або пошкоджених під час російської агресії. Це не „хаос війни”, це продовження імперської практики на три століття: забрати, привласнити, переписати походження, показати світові як „російське”. Нашу відповідь потрібно зробити законною, сильною і системною... Ефективні моделі повернення культурної спадщини є. Італійські карабінери ще з 1969 року мають спеціальний підрозділ із тисячами співробітників. Вони створили програму штучного інтелекту, яка відстежує фрагменти зображень у мережі та зіставляє їх із базами викраденого. Італійці готові віддати нам цей інструмент. Ми поки що відповідаємо „четвіркою” в Офісі Генпрокурора, яка руками описує експонати для Інтерполу. Цього свідомо мало. Але є й перемоги. Наприклад, історія зі Скіфським золотом. Після восьми років судів Верховний суд Нідерландів постановив повернути колекцію Україні. Тобто країни, що дотримуються права, ухвалюють рішення на нашу користь. росія зробила висновки й тепер вивозить украдене на виставки в тих юрисдикціях, де

„перехопити важче”. До великої війни музеї показували лише близько 5% фондів. Решта – у сховищах, без якісної цифрової фіксації. За словами мистецтвознавці Д. Клочко, закон про обов’язкове тотальне оцифрування мав з’явитися ще під час ковіду. Він міг би не замінити оригінали, але зберегти доказову базу: зображення, описи, походження. Сьогодні без цього маємо слабкі позиції. П’ять кроків, які маємо зробити зараз. 1. Визнати спадщину сферою нацбезпеки. Евакуація фондів із прифронтових та прибережних регіонів має відбуватися за спрощеною процедурою, без місяців погоджень. Також варто розширити повноваження директорів музеїв для термінових рішень. Найцінніші експонати мають бути „запаковані” і готові до евакуації завчасно. 2. Оцифрувати все. Єдина захищена база з дублікатами на зовнішніх серверах (у т.ч. за кордоном), технічні стандарти зйомки/опису/РОА, обов’язкова прив’язка до міжнародних реєстрів. Це умова правової суб’єктності наших колекцій. 3. Створити „армію повернення”. В Україні має бути створена міжвідомча служба з не менше, ніж 50–100 фахівців: прокурори, юристи з мистецького права, мистецтвознавці, OSINT-аналітики, digital-форензика. Постійний моніторинг аукціонів, даркнету, приватних продажів; офіційні канали з Інтерполом, Європолом, митницями ЄС/США/Японії. 4. Готувати великий позов. Не лише індивідуальні справи, а позов щодо культурного геноциду – як системного знищення ідентичності. Докази вже накопичуються – їх треба звести під єдину правову рамку й подати в міжнародні інстанції. 5. Зібрати міжнародну коаліцію реституції. ЮНЕСКО, ЄС, США, національні музеї, провідні аукціонні дома. „Червоні списки” для митниць, публічні зобов’язання інституцій не купувати украдене, швидкі „чорні маркери” для підозрілих лотів. Окремо – двосторонні угоди про повернення і спільні розслідування. Останнє виїзне засідання профільного комітету у Львові показало: музейники готові, технічні рішення існують, партнерська допомога – поруч. Потрібні політична воля та бюджетні пріоритети. Бо якщо не почати зараз, за десятиліття світ звикне вважати українське російським. Так уже було, і так бути не повинно. Боротьба за культуру відбувається просто зараз. І у цій війні перемагають не гасла, а каталоги, евакуаційні накази, цифрові бази, судові позови й карабінери, які приходять з ордером. Наше завдання – зробити так, щоб у цій війні за пам’ять перемогла Україна». Докладніше:

<https://espresso.tv/poglyad-kultura-pid-obstrilom-yak-zupiniti-bagatovikove-nishchennya-y-grabunok-ukrainskoi-spadshchini>

До річниці визволення Херсона ГУР опублікувало інформацію про тисячу картин, які окупанти викрали з міста. – Наталка Лотоцька

Під час тимчасової окупації міста військовослужбовці російської армії під керівництвом російських музейників системно вивозили експонати з художнього музею, серед яких – живопис, графіка, скульптура та іконопис. Частину з них було незаконно перевезено на територію тимчасово окупованого Криму. На порталі War&Sanctions оприлюднено інформацію про 1233 викрадені картини, що є лише частиною загального переліку культурних цінностей, незаконно вивезених окупантами з музею. Докладніше:

https://lb.ua/culture/2025/11/11/706272_richnitsi_vizvolennya_hersona_gur.h tml

Реставратори відновили 27 експонатів з музею Сковороди, який знищили росіяни. – Євгенія Рубан

Реставратори відновили 27 експонатів Національного літературно-меморіального музею Григорія Сковороди у Сковородинівці, що на Харківщині. Повне відновлення експонатів може тривати десятиліттями. Наразі ж у черзі на реставрацію ще 24 об'єкти. Усі роботи проводять фахівці Харківської філії Національного науково-дослідного реставраційного центру України за підтримки ЮНЕСКО та фінансування Уряду Японії. Докладніше:

<https://life.pravda.com.ua/culture/restavratori-vidnovili-27-eksponativ-z-muzeyu-skovorodi-yakiy-znishchili-rosiyani-311380/>

Українські десантники допомогли евакуювати половецьких баб (ФОТО). – Микита Кишиневський

Військовослужбовці 25 окремої повітрянодесантної Січеславської бригади разом із музейниками вивезли чотири історичні об'єкти – дві половецькі баби XII–XIII століть, гарман і заготовку до жорна – з села Петропавлівка, що на Дніпропетровщині, щоб уберегти їх від обстрілів. Докладніше:

<https://shotam.info/ukrainski-desantnyky-dopomohly-evakuiuvaty-polovetskykh-bab-foto/>

Бібліотечна справа. Читання

На Кіровоградщині відкрили літературний хаб «Таїна тексту»

У Кіровоградській обласній універсальній науковій бібліотеці ім. Д. Чижевського відкрито новий культурно-освітній простір – літературний хаб «Таїна тексту». Він має стати центром зустрічей письменників, читачів, дослідників і всіх, хто любить художнє слово. Докладніше:

<https://oleksandrivka.rayon.in.ua/news/848022-na-kirovogradshchini-vidkrili-literurniy-khab-taina-tekstu>

«Книгарня „Є”» відкрила третій простір у Вінниці

Книгарня запрацювала від 31 жовтня, а урочисте відкриття з розіграшами і подарунками відбулося 8 листопада. У закладі представлено понад 10 тисяч найменувань літератури. Докладніше:

<https://bit.ua/2025/11/knygarnya-ye-vidkryla-tretij-prostir-u-vinnytsi/>

Циркове мистецтво

У Львів повертається грандіозне циркове шоу – «Арена епатажу». – Ольга Максим'як

9–30 листопада у Львівському державному цирку заплановано серію вистав. Докладніше про них:

https://zaxid.net/u_lviv_povertayetsya_grandiozne_tsirkove_shou_arena_epata_zhu_n1623317

Підтримка України у світі

Чеське медіа створило обкладинку журналу із QR-кодів на українські збори. – Дарина Рубан

На початку листопада новий голова Палати представників Томіо Окамура зняв із будівлі парламенту синьо-жовтий стяг. Це викликало конфлікт із місцевими медіа та фракціями в парламенті Чехії. Як відповідь на дії Окамури чеські депутати вивісили українські прапори. А на обкладинці чеського видання Deník N розміщено QR-коди зборів для допомоги Україні. Від психічного здоров'я до обладнання для різних підрозділів. Докладніше:

<https://shotam.info/cheske-media-stvorylo-obkladynku-zhurnalu-iz-qr-kodamy-na-ukrainski-zbory/>

Композитор з Нової Зеландії присвятив свою нову симфонію Україні. – Микита Кишиневський

У новозеландському Крайстчерчі вперше виконано Восьму симфонію композитора Росса Гарріса, який присвятив твір Україні, аби підтримати нас у боротьбі з російською агресією. Музикант почав працювати над симфонією в лютому 2022 року – після початку повномасштабного вторгнення РФ в Україну. За його словами, ця подія викликала жах, але також сильне бажання висловитися через мистецтво. Докладніше:

<https://shotam.info/kompozytor-z-novoi-zelandii-prysviatyv-svoiu-novu-symfoniuu-ukraini/>

Окупований Крим: які «нормальні українські пісні» можна слухати, а які – небезпечно? – Вікторія Веселова

В окупованому росією Криму – чергова хвиля переслідувань за українські пісні. Підконтрольна Москві місцева влада запевняє, що українська культура не є забороненою на півострові. Але на практиці штрафи за музику тривають. Раніше на півострові масово переслідували за пісні Верки Сердючки, а тепер – за творчість Олега Винника. Докладніше:

<https://www.radiosvoboda.org/a/ukrayinski-pisni-okupovany-krym/33586439.html>

Випуск підготував

Зворський А. С.,

головний бібліограф відділу НАУІ

Інформцентру з питань культури та мистецтва;

тел.: 093-415-89-30; електронна адреса: info_nplu@ua.fm